

Juffrouw Sloten over de Edamse Fröbelschool in crisistijd:

‘Elke maandag met een kistje bij de deur schoolgeld innen’

EDAM – Na haar trouwen is ‘juffrouw Sloten’ eigenlijk nooit meer in het gebouw van de vroegere fröbelschool aan de Breesstraat geweest. Voordien kwam ze er dagelijks, want van 1936 tot februari 1943 was ze schoolhoofd. Daarna volgde ze haar echtgenoot A. Maas naar Volendam. Na de oorlog werd de school bij gebrek aan geld al snel opgeheven. Met vertedering kijkt de 74-jarige N. Maas-Sloten terug op de bloeiperiode van de fröbelschool, die zij in die “afschuwelijke crisistijd” financieel op de been wist te houden.

Door Conny Scholtes

Van de week ging de beuk in het pand, waarin enkele honderden Edammers hun kleuterjaren moesten hebben gesleten. Toen ‘juffrouw Sloten’ nog aan de school verbonden was, heeft de sloophamer er ook al eens als een zwaard van Damocles. “De school had, toen ik er kwam, een slechte naam, omdat het gebouw te vochtig was. Dat vonden de ouders slecht voor hun kinderen. Toen heb ik in een zomervakantie, van mijn eigen salaris, de vloer eruit laten halen en gewapend beton onder de nieuwe vloer laten storten”, herinnert ze zich nog levendig.

Bijna vijftig jaar later vindt mevrouw Maas-Sloten (geboren op Sumatra en vanaf haar zesde getogen in Edam) kleuters nog steeds ‘het einde’. Ze volgde min of meer het voorbeeld van haar moeder, die intertijd nog les gaf op een protestantse jongensschool in Volendam. In de huiskamer van haar woning in oud-Volendam staan poppen en blokken klaar

Kleuters van de Edamse fröbelschool tijdens de vroege oorlogsjaren. Links juffrouw Sloten, rechts juffrouw Bij 't Vuur.

voor een bezoek van de kleinkinderen. “Voor mijn eigen kinderen was ik strenger dan voor de leerlingen, want ik wilde er modelkinderen van maken. Op school mochten ze gewoon de bank uit komen. Dat was in die tijd niet zo gebruikelijk. Het bevorderde hun spontaniteit”.

Boze moeders

Met een “fantastische” opleiding op de Amsterdamse Vormschool ach-

ter de rug, werd ze op de bijzondere neutrale school in Edam de eerste kleuterleidster met een hoofdacte. Ze werd de opvolgster van juffrouw Bonne, die terugging naar Friesland en werkte samen met juffrouw G. bij 't Vuur. “Zij had de kleintjes en ik de kinderen die naar de lagere school zouden gaan. Juffrouw bij 't Vuur was heel lief met de kinderen. Ze kon ook goed met de moeders overweg als

die boos waren, omdat er een muts zoek was”.

Heel vroeger, omstreeks het begin van de eeuw, stond de school bekend als het ‘schooltje van juffrouw Kat’. De smalle doorgang er naast, werd in haar tijd nog ‘Kattesteeg’ genoemd. Veel weet ‘juffrouw Sloten’ niet over die tijd. Wel herinnert ze zich nog hoe naast de school groenteboer Voorn zat. “Elke morgen om tien uur tikte zijn vrouw op het raam om mij en juffrouw bij ‘t Vuur een kop warme chocolademelk te brengen”.

Dubbeltje schoolgeld

De school was arm in die tijd en de overheid droeg er vermoedelijk weinig aan bij. “Ik verdiende negenhonderd gulden per jaar. Het kostte het schoolbestuur altijd weer moeite om uit te betalen. Het kwam grotendeels van het schoolgeld. De hoogte daarvan hing af van het inkomen van de ouders: van een dubbeltje tot 35 cent per week. Eén van de bestuursleden was ook wethouder. Hij wist wat de mensen verdienden en bepaalde de hoogte van het schoolgeld. Maar in die crisistijd hadden veel gezinnen zelfs moeite met een dubbeltje.

Elke maandag zat ik met een kistje bij de deur. Kinderen, die met tien weken achter waren, moest ik van het bestuur de toegang weigeren tot de achterstand was ingelopen. Gelukkig had ik een goede vader. Hij heeft heel wat dubbeltjes bijgepast”.

Schaartjes

Achter de schermen heeft ‘juffrouw Sloten’ zelf ook heel wat bijgedragen. “toen ik kwam, was er niks. Helemaal geen leermiddelen, terwijl ik juist in mijn opleiding had geleerd, hoe je een kind spelenderwijs met behulp van reeksen van blokkendozen, kon leren om logisch te denken”. Dan sprong ze bij en stak er weer eens haar maandsalaris in. Ze liet lokalen sausen, kocht schaatjes met een botte punt en schooide bij een drukkerij papier bij elkaar om handenarbeidlessen te kunnen geven. “De Rijksinspecteur heeft eens tegen mij gezegd, dat het uniek was dat er op een plattelandschool zo goed onderwijs werd gegeven”, lacht ze vol trots.

“Om dat geld gaf ik niet. Er werd nooit over gesproken. Ik vond het leuk om te doen. Want ik hou van kinderen”.

Bonnen

De ouders hebben het wel gewaardeerd. “Toen ik ging trouwen, kon je niets meer zonder bonnen kopen. Leerlingetjes gaven me twaalf bonnen, zodat ik evengoed nog war serviesgoed kon kopen”. Onlangs ontdekte ze dat familie van oud-leerlingen ook nog wat aan haar lessen heeft gehad. Een man, die haar wasmachine kwam repareren, wist nog dat zijn broer vroeger altijd zulke leuke liedjes zong. Levendig beschrijft ze het tafereel van de wasmachine-monteur, die haar spontaan verhaalde op het lied ‘*Onder de vloer van Wim zijn huis, woonde de hele familie Muis*’. “Ik was het zelf helemaal vergeten”, glundert ze.
